Ч. 151. Чернівцї, середа дня 20. грудня 1906 (2. січня 1907 р.) Рочник XXII.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.
Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.
Оголошеня приймае ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Реклямациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертае редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Горожани! Виборцї!

Переконане, що лише сьвідоме, енерґічне, вільне від припадкових більшостий і окремих стремлїнь заступництво культурних і материяльних інтересів може довести до розцьвіту щасливо початий розвиток нашого міста а також і згляд на се, що вже крайна пора, щоб в радї громадскій запанували мир і згода — спонукали підписані партиї до злуки, щоб припоручити Вам до вибору із

II. виб. кола, 1. виборчого округа

який відбуде ся

в четвер дня 3. сїчня 1907 р.

отсих кандидатів:

1. Иосифа Колєра,
2. Тадея Косовского,
3. Емануїла Краса,
4. Едмунда Лєо,
5. Александра Мара,
6. Ернеста Маєра,
7. Др. Кароля Сельцера.

Рускі виборцї! Не зважайте на те, що між припорученими кандидатами не находить ся руский кандидат. Із певних причин згодили ся злучені партиї на те, щоб руский кандидат Др. Теодот Галїп кандидував у I. виб. колї, де його вибір запевнений. Тому се Ваш *обовязок і справа чести явити ся до голосованя* і голосувати на висше названих кандидатів, *бо лише таким способом запевнить ся вибір нашого кандидата із I. кола.*

Чернівцї, в грудни 1906.

За німецку партию:
Др. Рудольф Шаріцер,
Проф. Кароль Вольф,
Гайнріх Вірфель,
Др. Антін Норст,
Мака де Мако.

За жидівску партию:
Др. Штравхер, през. жид. віроісп. гром.
Др. А. Сальтер, надсов. суду,
Др. Н. Вендер, інсп.,
Пос. Вільгельм Тітінґер,
Ред. Моріц Штекель.

За польску партию:
Сьвящ. Ол. Опольский, проф. уч. сем.,
Др. Стан. Квятковский, примар,
Франц Булїньский, стельмах,
Ян Островский, столяр,
Юлїян Тромпетер, надсов. на п. і адв.
Вінкентий Коритиньский, мійск. будівн.

За руску партию:
Др. Ст. Смаль Стоцкий, проф. унїв.,
Єротей Пігуляк, посол,
Др. Кость Клим, радник міста,
Михайло Коралевич, секр. суду,
Володимир Ясеницкий, надсов. суду,
Ник. Василько, пос.

В справі кандидатури учителя до ради державної.

В справі кандидатури учителя до ради державної помістила не тільки „Neue freie Lehrerzeitung“, котра як наймичка грошолупів заходить ся безпереcтанно о те, щоби сїяти роздор між Русинами, але й „Громадський Голос“, ба навіть „Дїло“ дописи учителїв-Русинів, в яких підсувають руским послам і „Національній Радї Русинів на Буковинї“ а й „Буковинї“ неприхильні учителям думки ба й чини. З того очивидно велїя радость „Народній з-Радї“ і „Ґалїчанїнови“, які затирають вже руки в надїї, що зловлять у мутній водї грубу рибу, себто мандати посольскі.

Годї нам мовчати на сї напасти дописувателїв але й не гадаемо запускати ся в довгу полеміку з їхніми виводами, бо вистарчить сказати ось що. Анї посли, анї „Національна Рада“ а тим меньше „Буковина“ не заявила ся проти кандидатури учителя до ради державної, а тільки повстали сумнїви, чи вибір учителя мае достаточні вигляди на усьпіх. Сей сумнїв виявили й усї учителї, що задивляють ся на справу тверезими очима та дорожать руским мандатом за надто, щоби его легкодушно жертвувати становій амбіциї. Запевнене руских мандатів, щоби не дістали ся у ворожі руки, се повинно бути головною засадою для кождого щирого Русина, який не може і не сьміе згодити ся на думку, яку висказав один участник учительского віча, щоб конче ставляти учителя кандидатом, хоч би він і перепав а тимто й мандат Русинам пропав.

Головна цїль, себто щоби нї один із всїх 5 мандатів призначених для Русинів не дістав ся у ворожі руки, була все міродайною при поставленю кандидатів особливо від часу вільних виборів, від коли конче оглядати ся за кандидатами, які в дотичнім повітї мають найбільші шанси вибору, тому що минули часи, коли то до вибору вистарчала прихильність ряду. Коли-б і нинї залежав вибір едино від заряду партиї, тодї мали-б нарікане учителїв, які вони підносять у згаданих дописях, повну основу, але що при будучих виборах прийде ся, як нїколи доси, числити ся із шансами, які кандидат у же мае у народа, то годї будувати кандидатури на одних послах чи „Національній Радї“ або ґазетї. Сї три чинники можуть безперечно підперти кандидата, але річ ясна як сонце, що і ся підпора для вибору одного кандидата може вистати а для другого нї. Тому треба добре застановити ся над шансами всїх кандидатур, які в поодиноких повітах вигринають, і починаючи від наймилїйшого перебрати їх усїх і рішити ся за найпевнїйшим зі своїх випробованих людий. Які шанси мають кандидати в данім повітї, про се можна напевно довідати ся тільки на численних зборах впливових мужів довірія дотичного повіту. Рішати справу в иньший спосіб, значить „лїзти в воду не спитавши броду“, з якого воротя нема.

Тому й рішила „Національна Рада“ особливо дотично Заставнецкого повіту, на який рефлектуе учительство, порішити кандидатуру аж на підставі ухвали зборів мужів довірія сего повіту, що ще мають відбути ся. Щож робить ся? Ото замість кинути ся зі всїх сил поміж нарід і приеднувати як найбільше прихильників, котрі би на зборах обстали за кандидатурою учителя і таким чином приневолили навіть неприхильників поставити учителя кандидатом, замість сеї позитивної роботи бачимо тільки згадані дописи повні докорів, підозрівань і клевет, що поможуть хиба одним ворогам, які вже й затирають із радости руки тай тому очивидно доливають оливи до вогню.

Супроти сего сумного факту мусїли ми отсе забрати слово. Передусїм констатуемо, що „Національна Рада“, в якій засїдають і посли а якої більшість творять як раз учителї, тай наша ґазета не були принципіяльно противниками а навпаки прихильниками учительских кандидатур до законодатних тїл, бо учительство се найчисленнїйша верства нашої інтелїґенциї, отже головна сила нашого народу на Буковинї. Констатуемо далї, що едино сумнїви що-до виглядів учительскої кандидатури, які підносили що найдїяльнїйші учителї самі, не дозволяли ще рішити сю справу в додатнім змислї. Констатуемо відтак, що порішене кандидатури на Заставнецкий повіт відложено на пізнїйше, щоби вперед вислухати мужів довірія сего повіту. Констатуемо знов, що нїхто з міродайних чинників не робив і не робить нїчо проти учительскої кандидатури а оставив учительству на его дотичнім вічу і потім — зовсїм вільну руку, поробити все, що може вплинути додатно на рішене виборчих зборів у Заставнї.

На закиди, що на вічу підставлено учителїв, аби говорили проти кандидатури і т. п. завзиваемо, щоби подано імена, хто кого підставляв. Неприсутність послїв на вічу приписати належить вічевому комітетови, що рішив ся запросити послів аж послїдньої днини, коли їх не було навіть у Чернівцях. Остае ще тільки один фактичний закид що-до кандидатури секр. краев. видїлу п. Антона Лукашевича, яка нїбито виринула з „міродайного“ боку. Хто вислав депутацию за сею кандидатурою, не знаемо, певне тільки, що едино міродайний, бо офіцияльний чинник, себто „Нац. Рада“, сего не зробила. Що посли відослали депутацию до зборів мужів довірія, се чейже зовсїм коректно. Чи при тім сказано, що „заряд партиї пристав би дуже

---

2) Лїнкеус.

„Чого они властиво тїшать ся?“

(З фантазий реалїста).

Переклала Теодора Безпалко.

(Дальше).

— Годжу ся вповні з сим поглядом, — сказав другий, — і додаю ще замітку, що жінки у сїй штуцї, як і в иньших тонкостях, значно перевисшають нас мущин. Моя жінка викликуе у мене часто подив своїм майстерством у сїй штуцї; мене нераз навіть і гнїває се...

— Вас гнїває се? — запитали всї рівночасно з найбільшим здивованем.

— Зараз зрозуміете, як я се думаю, — говорив він дальше. — Менї часто лучало ся таке, що я перед самим прибутем у якесь місто, яке мало мене витати у потязї, порядно посварив ся з жінкою, властиво ми сварили ся обое — що і вам, мої братя і своякн, наколи ви жонаті, мусить часами лучати ся. — І при сих словах залунав голосний і безперервний сьміх...

— Отже ми мусїли, як я сказав, безпосередно перед виходом з сальонового ваґону перервати нашу сварку, приймати сейчас депутациї з поздоровленями, всїдати до ґальового шестикінного повозу і переїздити поволи улицями поміж шпалерами народа. І моя жінка — погадайте собі, мої панове! — моя жінка кивае їм головою з такою ввічливостию, з такою ангельскою міною, з такою чаруючою усьмішкою, мов би нїчого перед тим не стало ся, так, що як она двайцять разів кивне, люди двайцять разів кричать „славно!“ Менї приходить ся хопити себе за голову і запитати: Чи она дїйсно в поїздї сварила ся? Чи еї попередна стекла фізиоґномія була лише удаванем? Або чи теперішна міна е властиво комедиею? Або одно і друге комедия? Бог знае, я рішучо не е в силї щось подібного зробити; в таких случаях задержую завсїгди трохи невдоволену міну.

Я відчуваю се добре і знаю, що так не повинно бути, що моя жінка е розумнїйша; але власне я не вмію так панувати над собою, як она. І гадаю, що я не е між мущинами винятком у сїм зглядї; ми всї у сих справах супроти жінок — мов дїти.

— А чи не шкодить вам нїчо, мій благородний свояче, сей ваш похмурний вигляд в симпатиї ваших підданих? — запитав молодий суверен.

— В сути річи таки нїчо! — відповів попередний.

— Майже завсїгди виходить се щасливим случаем на добре. Вправдї зразу дивують ся люди, а часами чую виразно, як оден або другий шепче:

— Сегодня здаесь его величество в лихім настрою, — або: що могло йому стати ся, що так сумно виглядае? Але власне такі замітки потрібні менї, бо мої люди, які пишуть звіти до урядових і неурядових часописей, підносять нарочно мою зажурену міну до великої ваги, а причину звертають завсїгди на справи державні.

Одного разу пишуть, що борба партий у парляментї, робить мене таким зажуреним, бо спинюе всяку хосенну працю; иньшим разом, що послїдна повінь все ще журить мене, або, що подїї в Африцї, лежать менї тягарем на серци, і т. д. і т. д.

— Дуже добре, дуже добре, дякую красненько, — говорив веселим голосом молодий суверен, підскакуючи на кріслї.

— Помимо сего, — завважав иньший, — виходячи з точки добра державного, не можемо завидувати нашим жінкам сеї їх спосібности; за те ми мущини маем щось иньшого, що сю прикмету жінок перевисшае.

— А се е? — закликали всї рівночасно.

— Се е: всїдане на коня в унїформі, — відповів сей; кинути ся на сїдло зручно і зі спритом їхати відтак улицями потрафить кождий з нас, бо сего кождий навчив ся у школї їздженя. А що унїформ коня доповняе, се, мої поважані братя і свояки, певно не раз запримітили з радостию. Се потвердить кождий з нас, і в сїм зглядї завидують нам знов жінки. Не давно сказала до мене пануюча княгиня ***: Ми жінки не можемо навіть з вами мущинами рівняти ся...

В тій хвилї денесло ся знов з дороги громозвучне „гурра“. Щоби зробити приемність молодому князеви, просили його пани, щоби подякував народови; він зробив се дуже радо і конверзация вела ся дальше.

— Отже пануюча княгиня *** звірила ся менї так:

— Ми жінки не можемо навіть з вами мущинами рівняти ся в здобуваню сердець наших підданих. Хоть би з пануючого як були невдоволені у парляментах, вічах і часописях, хоть би як сердили ся на його розпорядженя, наміри і привички, — вистарчить, як він лиш покаже ся в унїформі; скочить жваво на коня і переїде улицями, а тисячі людий тїшать ся так, мов би не знали иньшого щастя, як його видїти.

— Сьвітла княгиня мае вповнї рацию, — говорив иньший, — унїформ і кінь усе побіджують. Розуміе ся, се вдае ся лиш уродженому суверенови!

— Треба правдї честь віддати, — відказав оден з гостий — се вдае ся і не-уродженому суверенови. Сама річ мае у собі за богато сили.

— Але се власне шкода, — запримітив попередний бесїдник.

— На щасте средство на се під рукою. Такий

радо на сего кандидата“, се велике питане, бо посли не мали до сего права, а др. Стоцкий завіряв, що сего не казав, за те став у обороні як раз учительства, проти якого відізвали ся були голоси з депутациї. Що п. Лукашевич обізджае повіт і аґітуе за собою, сего ему годі заборонити, але се вказуе й учителям едину дорогу до мандату. Замість аґітувати за своїм кандидатом, ухваленим і оголошеним на вічу, самі учителї в своїх дописях до згаданих ґазет накидують ся мокрим рядном на свого кандидата за те, що він між иньшими услівями зажадав і згоди шкільного начальства на свою кандидатуру, тому що вона мае найбільше шансів як раз тільки під плащиком інспекторства, що признали самі учителї вже тим фактом, що поставили кандидатом як раз інспектора.

Ось так мае ся справа, з чого виходить, що головна вина теперішнього стану учительскої кандидатури спадае на саме учительство, яке взяло ся до неї дуже незручно, тому що пішло за порадою інтриґантів з „N. fr. Lehrerzeitung“, які мають вплив на загорільців, що пускають ся з мотивою на сонце, бо їм і море по коліна. Відти йдуть непорозуміня не тільки між учителями і послами та другими Русинами, але й між самим учительством, відти йде вся кириня, за яку й плачені махери грошолупів, якою так дуже урадували ся румунїзаторскі союзники, кацапи. Слушна тільки кінцева увага дописи до „Діла“, що в „интересї народної справи було би пожадане порозуміне поміж послами а учителями. Учителї не будуть ситі від обіцянок, похвал і величаня; вони становлять gros інтеліґенциї на Буковині і, хоч як молода і невироблена ще верства, мають свої хиби, проте ще довгі роки від них, а не від кого иньшого буде дуже залежати публичне жите в нашім краю.“

Годимо ся вповні на сї слова. А щоби дійти до сего порозуміня, на те треба щирости і отвертости, із якої едино виходить взаїмне порозуміне а далї й довіріе та згода. А тої щирости й отвертости як раз брак і то з боку учительства, між котрим чимало е таких, що инакше говорять з учителями а инакше з иньшими і не допускають до того, щоби звести одних і других до купи, до взаїмної виміни гадок, аби сказати собі всю правду в очи. А се е конечне в интересї народної справи, котра для всїх і вся мусить бути сьвятою, висшою понад станові і личні интереси. За сим стояла наша ґазета 22 роки та стояти ме і далї; однак на жаль ворожі підшепти троюдять наше учительство без перестанку проти послів, проти „Нац. Ради“, проти руских товариств і ґазет на користь одних ворогів руского народу. А сї підшепти находять у вчителів помимо очивидної ворожої руcкій справі тенденциї віру і заставляють їх, як ось і зглядом учительскої кандидатури, до кроків, котрі виходять на шкоду не тільки загальним народним, але й учительским интересам. Крайна пора провидіти, виговорити ся і порозуміти ся!

Політичний перегляд.

Сербска рада мінїстрів — як доносять з Білгорода — відкинула жадане австрийского правительства, щоби Сербія зобовязала ся замовити в Австриї достави за 26 мілїонів франків. Натомість готов сербский кабінет замовити достави в Австриї на таку суму, за яку Австрия купуе річно сербских товарів. Австрийске правительство не згодить ся на таке предложене, тому торговельні і полїтичні трудности між Австриею а Сербією будуть і дальше тревати.

Франц. сепарацийний і военний закон. Французский сенат продовжав і закінчив в суботу наради над законопроектом, що відносить ся до виконаня обрядів. Ґуржі робив правительство відвічальним за теперішне заворушене і бажав закиненя сего закону, щоб мож перетрактовувати з Римом. На те відповів референт Максим Лекомт, що Ватикан винен на зірваню зносин. Католики противлять ся законови, щоб не відмовити послуху папі і не мають права, говорити про якесь обробоване. Ґійе жадав також, щоб правительство розпочало переговори з папою і підніс, що сьвященикам не мож брати за зле, що не відмовляють послуху папскому престолови, не хотячи уходити за схизматиків. Мінїстер Бріян зазначив, що послух супроти папи не оправдуе відмовленя послуху супроти держ. законів, а відповідаючи деяким сенаторам заявив, що добра духовних конґреґаций припадуть добродійним институциям, з яких сьвященикам буде виплачувати ся теперішну пенсию. По тім п р и н я в сенат цїле предложене 190-ма голосами проти 100. — В Парижу утворила ся схизматична релїґійна громада, на якої чолї мае стояти якийсь ірійский греко-прав. епископ. — — В Нансї засуджено епископа Тіріна на заплачене 50 франків за те, що при опорожненю епископскої палати ставив жандармам чинний опір. — Рада мінїстрів приняла законопроект про знесене военних судів. Після нового закону підлягають жовніри за тяжкі провини цивільним судам а кару смерти підчас миру знесено. В окремім розпорядженю наведено поодинокі дисциплїнарні провини, за які відвічае ся перед дисциплїнарним судом, який істнуе при кождім полку. Карні компанії знесено, а на їх місце заведено відділи для поправленя, які мають ся заложити при кождім полку, але виключно тільки у Франциї.

Перед виборами президента Сполучених Держав. Виборча кампанїя для надходячих виборів президента Сполучених Держав розпочала ся. Так звані консервативні републиканцї, на яких чолї стоять сенатори Форекер і Скот, інтриґують сильно проти Рузвельта; ходить їм головно о те, щоб не допустити до того, аби Рузвельт десиґнував свого наслїдника. Із сеї причини надіють ся заколоту в конґресї. Заким що уходить секретар війни Тефт за кандидата приклонників Рузвельта. Але і Брієн зголосив свою кандидатуру. Настрій загальний за Рузвельтом, тілько на полудню не можуть йому забути податливости супроти муринів, з якими Рузвельт дуже чемно обходить ся. Та тепер вже й Мурини невдоволені Рузвельтом за те, що він за непослух зніс 3 компанії 25 полку, який складае ся із Муринів.

Галичина і Україна.

(Із Л. Н. Вістника).

(Конець).

Треба памятати, що сама Україна так само як і Галичина, лише ще в далеко більшій мірі, не становить вповнї однородного комплекса: і тут, завдяки історичним і всяким иньшим обставинам бачимо досить значні відміни в житю, в мові, в усяких відносинах між правобічною й лївобічною Україною, між хлїборобською Херсонщиною й фабричною Катеринославщиною або козацькою Кубанщиною. Зійти з всеукраїнського становища, йти далї тою-ж дорогою, якою відмежовують „галичанщину“ від „українщини“, грати в дуду провінционалїзмів, було-б великою тактичною помилкою. Замість зводити до спільного знаменника все багацтво україньских диялектів, всю ріжнородність українського житя, — ставити лїтературній мові вимоги, аби вона тримала ся тих взірців, як люде говорять в данїй ґубернії, або певній частині її [1]), значило-б розбити Україну на атоми, звести національну одність до етноґрафічної дрібязковости, пересунути еволюцию нашої лїтературної мови на півстолїтя назад, або й більше. Коли люде, яким зовсїм не залежить на сильнїйшім розвою україньства, власне хапають ся тих відмін, витворених на нашім національнім тїлї чужими впливами та зверхнїми обставинами, і поняте одноцїльної української териториї й її автономії підмінюють понятем краю, области, із української териториї викроюють областні автономії, то в інтересах українського національного розвою в теперішній стадиї лежить власне концентрация всїх національних сил, а для того — всїх частий української териториї. Треба розвивати в них почутя едности, солїдарности, близькости, а не роздмухувати ріжниці, які їх дїлять, і які при такім роздмухуванню можуть привести до повного відокремлення культурного і національного ріжних частей української землї, як в данім разї — в відносинах до российської України Галичини.

Що Україна российська й Галичина, навіть як не старати ся умисне про їх відокремленне, розлуку, а як тільки залишити всякі заходи до їх зближення, практиковані до тепер, та пустити їх йти кождій своею дорогою, — пішли-б усе далї й далї від себе, се річ зовсїм ясна. Ті історичні ріжниці, що поробили такі замітні відміни, роблять свою диференцийну роботу далї. Жите релїґійне, полїтичне, культурне іде в кождій з них иньшою дорогою. Галичина належить і буде належати до иньшої держави, до иньшої церкви, нїж Україна, живе і буде жити під иньшими культурними впливами; ще довго, поки будуть трівати теперішні обставини, буде вона тягнути ся в хвостї польської та нїмецької культури, Україна — в хвостї российської. Шкільництво галицьке буде далї філїею польської школи й своїми підручниками, фабрикованими по вказівкам польської ради шкільної і всею своею системою, своею наукою буде далї піддержувати ту специфічно галицьку атмосферу, включно до мови, яка панує в галицькій школї й галицькій книжцї — мови вповнї конвенционалної, далекої і від народної й від української лїтературної. Тимчасом коли на Українї российській почнуть друкувати ся шкільні підручники, почнуть ся шкільні викади українські, — підручники, термінольоґія, все готово піти за школою российською. І розділ буде все збільшати ся.

Коротко кажучи — досї Галичина йшла, а Україна стояла, або йшла за Галичиною. Тепер Україна піде своею відмінною дорогою, і віддалене її від Галичини буде збільшати ся з кождим кроком, коли не подбати про зближенне їх доріг І коли-б так кожда пішла своею дорогою не дбаючи про се зближенне, то за яких 20—30 лїт ми мали-б перед собою дві національности на одній етноґрафічній основі, подібно як Серби й Хорвати, дві частини одного сербського племени, що дали себе розвести полїтичним, культурним, релїґійним обставинам до повного відчуження.

Розумів ся, Галичане й Українцї не повинні допустити до сього. Ті змаганя до українозациї Галичини, які вели ся доси сьвідомо лише одиницями й викликали часто нарікання в людях несьвідомих сеї актуальної справи, тепер, супроти такої небезпеки, мусягь вести ся всїм сьвідомим загалом галицьким. Галичина не може допустити себе до відокремлення від України, до того, аби стати їй чужою, як стала чужою Галичинї Угорська Русь, яка викликае своею долею плятонїчні зітхання, але нїчого більше — бо Галичане не знають як і приступити до неї, і зіставляють її на ласку божу. Се булоб початком аґонії для Галичини. Вона повинна напружити всї сили, аби зістати ся як в найтїснїйшім контактї з Україною, лишити ся нероздільною частию національною в національнім руху, активним участником в культурній українській роботї. В її інтересах специяльно лежить сотворенне сильної української культури, сильної української нациї, й вона повинна постарати ся про те, щоб бути не пасивним глядачем тяжких висилень українських кружків на сїй дорозї, а дїяльним співробітником і помічником. Льокальною галицькою роботою сьому вона може помогти тільки в части — і то лише в тім разї, коли галицьке жите, галицька культура, лїтература, мова так зближать ся до української, що заникне та межа, яка дїлить тепер „галичанщину“ від „українщини“. Постійним культурним і національним центром всеукраїнським може бути тільки історичний центр — Київ, всї иньші могли бути тільки епізодами. Допомогти концентрациї культурної роботи в тім центрі — се обовязок всїх частей української землї, в тім і Галичини. А допомогти їй можна, кажу, тільки постаравши ся наперед зблизити ся всїм житем до українського житя, не зражуючи ся навіть якоюсь неприхильністю до „галичанщини“, як би вона удержала ся. Думаю одначе, що сьвідомі всеукраїнських національних завдань Українцї потрафлять легко зневтралїзувати ту неприхильність, і з свого боку підуть на зустріч тому напряму до обопільного зближення. Адже те, що дїлить Галичину й Україну, в переважній масї зовсїм нам чуже: в Галичинї се „налетїлости“ польсько-нїмецькі, на Українї московські, а народня основа там і тут дуже близька, майже та сама; отже оборона тих відмін зовсїм не варта провінцияльного патріотизму. Се треба зрозуміти, і не дивити ся на другу сторону як на якихсь недоцивілїзованих людей, як тепер буває, бо і тут і там ті ріжниці „цивілїзациї“ і дуже маловажні, і зовсїм не наші переважно. А коли станемо на сїм становищу, тодї й зближенне буде легке, особливо як буде обосторонне.

Але я поки що кажу на адресу Галичини. Україна другий раз не піде до неї, як ішла, і не дай Боже, аби обставини змушували її до того. Галичане повинні бажати собі України могутної, сильної, атракцийної, а не розбитої й жебрущої. Галичина в першій мірі повинна зблизити ся до України. Галицькі лїтерати повинні зближати ще більше тутешню лїтературну мову до української, галицьку пресу і лїтературу до українського житя й українських інтересів. Галицькі педаґоґи повинні постарати ся про те, щоб на українській землї не було двох термінольоґій і двох мов — адже школа в першій лїнії впливае на напрям книжної й культурної мови. Галицька суспільність повинна змагати до навязання тїснїйших звязей з Україною. Особливо люде молоді, на вступі до житя, повинні поставити собі за обовязок поїхати на Україну — не в ролї інструкторів і провідників (на те там знайдуть ся свої!), не по легкі посади й богаті посаги, як давнїйші Галичане (що зробили там таку гарну рекляму „братам-Галичанам“, яку нинїшні Галичане зможуть лише чесностю, характерностю, ідейностю переломити й знищити при близшій стичности), а для того, щоб попрацювати там, увійти в українське жите, приладити ся до нього, стати своїми між українським суспільством і потім бути провідниками тої лучности з Україною в галицькім житю. Думаю, що поступ українського (і загально-российського) житя зробить незадовго се можливим, що студенти висших шкіл з Галичини зможуть іти на рік-два до висших шкіл на Україні (і навпаки — коли мати мемо висшу школу українську в Галичині), що молоді інтеліґентні

[1]) З уст не якогось профана, а унїверзитетського професора специялїста прийшлось нам читати жадане, аби при викладї української мови в харківськім унїверзитетї держали ся не якихось „галицьких“ взірців, а саме харківського диялекта, представленого Квіткою.

не-уроджений, який взагалї сїдае на коня в унїформі, скорше або пізнїйше стае звичайно о с н о в а т е л е м. — Ви знаете, мої благородні братя і свояки, що я через се гадаю? — А відтак продукуе він Вже Уроджених; і в сей спосіб лишаемо ся знов між собою!

Коли притихла загальна веселість, викликана сими словами, сказав оден старий, дуже поважний князь:

— Ми тут всї як одна родина і можемо говорити зі собою зовсїм отверто. Деякі річи, які я що днини переживаю, е для мене загадкою; те, що я лише почув, нагадуе менї слїдуюче:

— Недавно приймав я на авдиенциї, як вже не раз, ректора нашого першого унїверзитету зі всїми професорами, між ними ґенїїв і вчених сьвітової слави. Як я вийшов проти них, склонили ся всї глубоко; але не лиш на короткий момент, нї! довго, безперервно, так, що я міг обсервувати з пташачої перспективи цїлу громаду круглих спин; се виглядало так, мов би їх очи не могли знести лучів сьвітла, які від мене виходили. Сей поклін, ся постава, — мої благородні братя і свояки! — як міг би я се властиво означити? — сей поклін скорше духа, як тїла, з таким правдивим почутем низшости, що я, хоть був з сего вдоволений, все таки мусїв дивувати ся. Навіть моя жінка, яка була зі мною, сказала менї по тім, що з разу ледви могла здержати сьміх, а відтак питала ся себе, чим би се можна пояснити!...

Як они відійшли, було менї, правду сказавши, прикро, що я мусїв на те дивити ся; я навіть робив собі викиди, що я се так приймав, мов би менї належало ся і в души просив Бога о прощене, щом був такий гордий, і не відкинув сего рода почести.

(Дальше буде.)

люде будуть мати там такий заробіток (не розкішний!), який позволить роботящоту чоловіку прожити кілька років в українській сфері. Буде се відновленнє давньої традициї, коли по Lehrjahre кождий ученик відбував іще Wanderjahre, перше ніж вступити в жите готовим чоловіком, і сї Wanderjahre повинні тепер молоді Галичане відбувати на Україну.

Стільки поки що в сїй справі. Може де що з моїх слів когось вразить неприємно, але прошу намятати, що в менї говорить не якийсь льокальний патріотизм український, а сьвідомість незвичайної ваги момента і небезпечних можливостий не тільки для України, а й для Галичини. Галичинї своєю працею, в котру вложив найлїпші лїта, здорове й сили, я дав докази, що її долю брав я до серця дуже горячо; отже коли тепер вказую їй на потребу ще тїснїйшого зближення з Україною, то роблю се в переконанню, що в тім передовсїм лежить інтерес самої Галичини, запорука її будучности, її визволення з нинїшньої нужди й неволї. Я думаю, що галицька суспільність, яка за останнї десятолїтя в сумі таки незвичайно багато поступила в напрямі свого зближення з Україною, прийме зі співчутєм ту щиру пораду, яку я хотїв дати її в сих замітках. А до становища української суспільности в сїй справі я постараюсь вернути ся иньшим разом.

М. Грушевський.

Телєґрами „Буковини“.

Дня 1. січня 1907.

Токіо. Мікадо отворив сесию японьского парламенту престольною промовою, в якій вказав на необходимість збільшеня вооруженної сили. — За заслуги підчас рос.-японьскої війни надїлив мікадо офіцирів армії і фльоти відзначенями. Між иньшими надїлено ґенералів Ноґі і Курокі, як також адмірала Тоґо орденами „Великого Вайха“ I. степени.

Тегеран. Стан здоровля шаха гіршить ся. Шах і престолонаслїдник підписали конституцию. Престолонаслїдник обіцяв, що до двох лїт не розвяже парляменту.

Сантіяґо. Страшна катастрофа навістила місто Аріка Сідперн. Наслїдком сильного землетрясеня розвалили ся майже всї доми. Розвалена тюрма присипала всїх вязнів. Нарід втїкав до церков, але і ті повалили ся. Окрім сего панує в містї страшна пожежа. Розбурхане море знищило гать у пристани. Сю ситуацию вихісновують всякі злочинцї, убиваючи і рабуючи що їм в руки попаде.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 1. січня 1907.

Редакция „Буковини“ *пошукує сталого співробітника із днем 1. січня 1907. Листовні зголошеня із поданєм услівий слїд пересилати безпроволочно прямо на адресу редакциї.*

В справі виборів до ради мійскої. Як вже на иньшім місци сказано, кандидують Русини д-ра Теодота Галїпа не із II. кола але із першого, де його вибір запевнений. — Окрім кандидатів злучених партий поставили „независимі“ Жиди кандидатури д-ра Біліґа і д-ра Ебнера. Рівнож пишають ся по містї афіши „всего“ черновецкого учительства із зазивом до виборцїв, щоб вибирали „Vertrauensmann-а“ всего буковиньского учительства п. Кісановича. Цікаво лише, в який спосіб документує пан Кісанович те довірє „всего“ учительства. А дїє він се в той спосіб, що на відозвах підписує своїх товаришів без їх відомости і згоди. Так підписано на згаданій відозві уч. п. Гальперна проти його волї, так само, як і уч. п. Гараса, від якого дістали ми заяву, що він виступив із виборчого комітету учителїв і що отже підписано його на згаданій відозві безправно і без його відома.

Процес Гайнріха проти Трompетера, про який ми згадували в однім із попередних чисел, розпочав ся вчера і буде тревати кілька днів. Розправу веде суд. секр. др. Давид, радного Гайнріха заступає др. Перль, а суд. надсов. Трompетера др. Шерф. Протокол стеноґрафує Гавер. Трompетер розпочав доказ правди. Першого дня переслухано цїлий ряд сьвідків, яких зізнаня доказують, що... „щось псуєсь в державі дуньскій.“ Про вислїд процесу подамо по його закінченю.

Торжественна декорация бурмістра д-ра Райса наданим йому офіцирским хрестом ордену Франц Йосифа відбуде ся в суботу 5. січня о пів до 12. год. в рат. сали.

Зміни в устрою парляменту. Тому що число послів збільшить ся із 425 на 516, то конечно мусить наступити збільшенє числа місць для послів. Рівно розширить ся реставрациї і ґардероби парляменту. На днях відбула ся в сальонї президента палати, ґр. Фетера, дотична нарада окремої комісиї, яка рішила вскорі розпочати адаптацию, яка коштувати ме звиш 100.000 кор. і скінчить ся десь в маю.

Траґічна смерть. Професор V. ґімназиї у Львові, др. Казимир Врублевский виїхав разом з жінкою Ядвіґою на різдвяні фериї до Радимна, щоб там провести сьвята у судиї Бая, ожененого з сестрою Врублевского. В ночи з недїлї на понедїлок Врублевский читав до пізна, а відтак его жінка засунула комин від печи, бо на дворі був сильний мороз. Ся печаливість жінки погубила їх обоє. В печи було натоплено углем, про що Врублевска не знала. Наслїдок був такий, що рано служниця війшовши до комнати застала професора на земли з головою опертою о ліжко жінки. Збігли ся домівники і найшли тїла обоїх Врублевских зимними. Прикликаний лїкар ствердив, що Врублевска померла а сам Врублевский, хоч не давав знаків житя, ще жив, про що сьвідчила пущена кров. І дїйсно по довгих заходах удало ся привернути Врублевскому віддих, але сьвідомости нещасний вже не відзискав. Мучив ся понедїлок, вівторок і середу до полудня, поки, не відзискавши анї на хвилю сьвідомости, не помер. Обоє зачадили ся. Здогадують ся, що Врублевский, пробуджений передсмертним хропінєм жінки, пустив ся до еї ліжка, але затроєний сам чадом, упав на землю. Тїла обоїх поховано тимчасом в Радимнї, звідки відвезуть їх в сих днях до Львова. Покійний Врублевский мав 33 роки житя і визначав ся як пильний дослїдник польскої лїтератури.

Желїзничі катастрофи. Коло стациї Сереґ на лїнїї Сеґедін-Темешвар угорскої державної желїзницї наслїдком сильної заверухи сповз із шин тягаровий поїзд. В ночи наїхав на сей тягаровий поїзд особовий, при чім розбило ся кілька ваґонів, обі льокомотиви, а кілька осіб потерпіли легкі ушкодженя. — Більша катастрофа приключила ся в пятницю недалеко Еліот (в Анґлії). Була така велика заметїль, що особовий поїзд не міг далї їхати і став у снїгу; небавом наїхав на него експресовий поїзд і розбив два послїднї ваґони особового поїзду, при чім погибло 22 осіб а більше як 30 осіб понесли тяжкі ушкодженя. Між скалїченими находить ся лїб. посол Блек, який втратив обі ноги. — Недалеко Аверсберґу на лїнїї Гамбурґ-Кельн наїхав в недїлю поспішний поїзд на тягаровий, при чім погибли 4 особи, а богато осіб понесли тяжкі ушкодженя. Того самого дня коло Бріль на лїнїї Відень-Остенде прийшло до карамболю між тягаровим а люксусовим поїздом. Одна особа із прислуги втратила жите.

Знасилуванє. На 25. лїтну служницю Д. Т. напали в недїлю вечером на вулици Цецини 4 жовніри 41. полку і два цивілїсти, затягли еї до якоїсь брами і знасилували. Головним виновником названо інфантериста Клицка.

Вогонь. В Оршівцях на обійстю управителя дібр Конрада Лянди вибух у вечір 16 с. м. вогонь, який знищив стодолу з збіжем і сїном. Шкода виносить до 3000 кор. Стодола не була забезпечена а вогонь здає ся підложено.

Заметїль. Наслїдком вчерашної заметїли поспізнювали ся значно всї поїзди, через що наступили спізненя в дорученю почтових посилок і листів.

Оповістки, іменованя і т. п.

Засїданє старшини „Союза Січий“ на Буковинї заповіджене на 2. січня с. р., із конечних непредвидимих причин відложено на пятницю, 4. січня с. р. на 6. год. вечером. — *Єр. Пігуляк*, головний атаман, *Яр. Весоловский*, головний осавул.

Із укр. акад. тов. „Союз“. В четвер дня 3. с. м. о 7-ій годинї вечер. відбуде ся в льокали товариства (Новий сьвіт 16) відчит тов. І. Дощівника про Ернеста Гекля: „Сьвітові загадки“. Гостям раді. — *Заряд научного кружка.*

Іменованя при фінансовій дирекциї. Президия фінансової дирекциї в Чернівцях іменувала податковими поборцями IX. ранґи: головного податкового контрольора Кароля Маркеса, податкового контрольора Альойса Найнтайфля, подат. офіцияла Симеона Серафиновича, подат. контр. Осипа Лянґа, Осипа Кочиньского, Кароля Тандлера і Давида Ґольдштайна; подат. контр. Вільгельма Геслера головним податковим поборцем в IX. ранзї, а контрольорами X. ранґи: офіциялів податкових Леопольда Гофмана, Филипа Гогенталя і Максимілїяна Еленбоґена і адюнктів подат. Ферд. Гільберта, Еман. Лучаньского, Франца Земана і Рудольфа Ґадзіньского. Дальше іменовано под. офіциялами: податк. контр. Станислава Чеховского і адюнкта податк. Філемона Таняка, Емануїла Стрільчука, Ілю Боканча і Вольфа Яслівця а податковими адюнктами XI. ранґи: рахункового підофіцира I. кляси Юлїя Лебля, провіз. подат. адюнкта Клемента Бекула, Стефана Садовского і Рудольфа Гексля і вахмайстра Якова Гольдера.

Із дирекциї руху. Аспірантів Карля Арона і Теофіля Брагу в Чернівцях, Кальмана Меча в Лужанах, Абрагама Орлендера в Жучцї, Германа Ґольдберґа в Гадікфальфі і Севера Бумбака в Гатнї іменовано асистентами.

Субвенция. Мінїстерство рільництва удїлило буковиньскій краєвій радї культури 4000 К запомоги на закупно госп. приладів а 2000 К на уладженє господарских проб.

Підвисшенє почтових оплат. Із днем 16. січня 1907 р. наступлять в почтових оплатах деякі зміни зглядно підвисшеня і то: Цїну почтового переказу (Postanweisung) підвисшено із 2 на 3 сот., карткового листу із 10 на 11 сот., опаски (Streifband) із 3 на 4 сот. Дотеперішних карткових листів по 6 та 10 сот. і опасок по 3 сот. вільно уживати лише до 15. січня с. р., а переказів почтових по 2 сот. до 31. січня с. р. Із днем 16. січня вилучить ся із почтового руху дотеперішні карткові листи і опаски а із 1. лютим почтові перекази. Всї сї почтові вартні знаки, що находять ся тепер в руках публики, мож буде на почтових урядах до 31. марта обміняти за иньші почтові знаки у відповідній вартости. Із днем 31. грудня застановлено виріб марок по 6 сот., бо від 16. січня вийде із житя такса місцевих звичайних листів, які оплачувано по 6 сот. За судові листи, без огляду на їх вагу, платить ся в місци 10 сот., поза місцем суду за листи до 50 ґр. 10 сот., поверх 50 ґр. 20 сотиків. Оплати за почтовий ящик (Postfach), коли відбирає ся лише листи, виносять місячно 2 кор., в кождім иньшім випадку 3 кор. Телеґрафічну таксу (60 сот.) знесено за телеґрами в інтернім австрийскім русї; телефонїчні оплати узнають також зміни, які оповістить ся пізнїйше. Блянкети на телеґрами будуть від 16. січня почтовими вартними знаками по 2 сот. Текст депешї, написаний на звичайнім папери, конче буде налїпити на блянкет.

Подяка. Сим складаю Вп. д. Аркадієви Пйотровскому, ц. к. нотареви в Кіцмани за безплатне леґалїзоване статутів споживного товариства „Взаїмна Вигода“ в Шипинцях. — За старшину: *Орест Ілюк.*

Із штуки і лїтератури.

З Музичної школи імени Миколи Лисенка. З д. 1. січня 1907 розпочинає ся в нашій школї новий квартал. Сего року принимає ся до школи учеників також серед шкільного року. Оплати виносять за науку сольового сьпіву і гри на фортепянї по 8 К, за науку гри на скрипцї по 6 К місячно. В тім містить ся також і наука початкової теориї музики, або науки гармонїзациї відповідно до підготованя учеників. Без дальшої оплати користають ученики з музичної бібліотеки (головно твори Миколи Лисенка) і можуть вправляти ся на другім фортепянї школи. Музична бібліотека стоїть до розпорядимости і посторонних осіб за зложенем кавциї в сумі 1 К. і за оплатою 10 сот. за кожде число і за кождий місяць. Число учеників школи виносить тепер 42 учеників з чого є 10 чужих і то 3 Французки, 4 Нїмкинї, 2 Польки і 1 Мадярка. Після статута нашої школи мусять всї еї ученики знати грати на фортепянї. На другий рік приходять ученики з віддїлу скрипкового і сольового сьпіву на чергу учити ся також гри на фортепянї яко побічного предмету, що потягне за собою нові кошта, тому і оплати будуть для висших кляс піднесені аж до статутом приписаної висоти. Теперішні ученики і сї, які ще сего року запишуть ся, будуть користати аж до скінченя науки в нашій школї з теперішних такс. Із сеї причини надїє ся заряд, що родимцї поспішать із вписом учеників до музичної школи, щоби запевнити собі і на будуче користи висше наведені. *Заряд.*

В справі винайму мійского театру відбуло ся під проводом бурмістра д-ра Райса в суботу спільне засїданє мійского маґістрату і комісиї театральної. О театер убігли ся з офертами слїдуючі: Віллі Бавер (Відень), Карл Дор (Ішль), Альберт Айлерс (Штетин), Мартін Кляйн (Кеніґсберґ в Пр.), Адольф Мілер (Відень), Антон Пасі-Корнет (Дісельдорф), Марцель Вальдек (Темешвар), др. Ганс Дарнеке & Вільгельм Штакман (Градець), Карл Ріхтер (Марбурґ), Карл Вайс (Нірнберґ) і Бертольд Вольф (Любляна). Рішено увійти в особисті переговори з названими компетентами.

Концерт Фрідмана. У великій сали Товариства Музичного відбуде ся в пятницю, дня 4. січня с. р. концерт, знаного черновецкій громадї сьпівака Арнольда Фрідмана при ласкавій співучасти панї Льони Ней (ґрафинї Норман) і п. Давбера з такою програмою: 1. а) Донїзеті, романса із „Питя любови“, б) Франц „В осени“ відсьпіває А. Фрідман. 2. Бізе: дует із „Кармен“ п. Л. Ней і А. Фрідман. 3. а) Бендель: „Wie berührt mich wunderbar“. б) Рубінштайн: „Die Träne“ п. Л. Ней. 4. Вільденбрух: „Das Hexenlied“ відсьпіває п. Давбер. 5. а) Шуман: „Die beiden Grenadiere, б) Маєрбер: арія із „Ґуґенотів“ Фрідман. 6. Леонкавальо: дует (Сільвіо—Неда) Фрідман і Л. Ней. 7. Варнер: пісня Елисавети із опери „Tannhäuser“ відсьпіває п-нї Ней. Акомпанює на фортепянї Віктор Гелер. Цїни місць: льожа 12 кор. Церкль 3 К, крісло 2 К. Вступ на салю 1 К, для студентів 60 сот. (без податку). Білетів мож дістати в торговли музикалїй Гутера (ул. паньска) а вечером при касї. Початок концерту о год. 8-ій вечером. Концерт заповідає ся дуже добре, тим більше, що п. Фрідман, який покінчив віденьску консерваторию, при своїм першім виступі в Чернівцях своїм милим тенором зробив на публику миле вражінє. П. Давбер знаний також як добрий баритонїст, а про паню Ней, соловія черновецкої сцени, яка тїшить ся найлїпшими симпатиями, нема що й згадувати.

Ропертоар мійского театру. В середу „Raub der Sabinnerinnen“, в четвер (на дохід Камауфа) сензацийна новість „Sherlock Holmes“, в пятницю (по знижених цїнах) „Die Waise aus Lowood“, в суботу і недїлю на дохід капельмайстра Гелера „Der flotte Bursche“ і „Lustige Witwe“(пародия), в недїлю (по пол.) „Max und Moritz“, в понедїлок „Sherlock Holmes“, у вівторок (на дохід Піндого) „Der Helfer“.

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 3/4 сторони 60 К., 1/2 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.

Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.

Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

Переписка Адмінїстраций.

Замовленя на ґазету без рівночасного надісланя передплати, не мають нїякого успіху!

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.